

PREZENTĂRI DE FONDURI ȘI COLECȚII

Fondul personal Nicolae Titulescu

CRISANTA PODĂREANU

Nu credem că mai e nevoie să prezentăm biografia marelui diplomat și om politic. De altfel, unele date se vor desprinde chiar din descrierea celor 2.15 m.l. de documente, scrise în limbile română, franceză, engleză, italiană, maghiară și germană.

Prima grupare este aceea a documentelor personale, între care găsim un certificat de mobilizare; un codicil la testament; brevetul unei decorații cehoslovace; adresa Academiei Diplomatice Internaționale, prin care Nicolae Titulescu este anunțat că a fost ales membru; diploma de cetățean de onoare al municipiului Lugoj; invitații la recepții.

Capitolul „Nicolae Titulescu – ministru de finanțe” conține o dare de seamă asupra finanțelor României și statistici privind populația și producția între 1866 și 1922; scrisori și plângeri de la invalizi de război, Crucea Roșie, actori, cântăreți de operă, referitoare la subvenții și contribuții bănești, de la American Joint Distribution Committee privind scutirea de taxe fiscale a sumelor donate evreilor nevoiași din România; memoriu asupra regimului impozitelor; cereri, adrese trimise de Marele Cartier General, Comisia de Unificare pentru Bucovina, Uniunea Proprietarilor de imobile din Tighina privitoare la mobilizarea pe loc, impozitele instituite de zemstva din Tighina, exportul de cereale în Marea Britanie; adrese, tabele din partea Băncii Comerciale și Ministrului de Război, care se referă la impozitul pe familie, veniturile vamale, banii trimiși prizonierilor români din Bulgaria, Ungaria și Turcia, încasările și cheltuielile din bugetul statului, pe provincii, producția agricolă și industrială pe 1921-1924; rapoarte referitoare la credite de la bănci olandeze, belgiene, franceze, britanice și americane.

A treia parte structurală cuprinde dosarele unor procese în care Nicolae Titulescu a fost avocat.

Partida „Nicolae Titulescu – ministru la Londra și ministru de externe” este constituită din scrisori adresate lui N. Iorga, Al. Averescu și I. G. Duca despre politica externă a României și din comunicate de presă pe marginea întâlnirilor lui Nicolae Titulescu cu miniștrii de externe turci și polonezi.

Fără îndoială că partea structurală cea mai interesantă este „Nicolae Titulescu – reprezentantul României la Societatea Națiunilor”. Aflăm aici plângerea Ungariei în problema expropriării de către statul român a imobilelor optanților maghiari; procese-verbale de la ședințele Societății Națiunilor (reducerea armamentului, redresarea Austriei, minoritățile etnice, reparațiile de război, un incident la frontiera austro-ungară, situația financiară a Societății Națiunilor, acordarea de către România a certificatelor de identitate refugiaților ruși și armeni); procesul-verbal al celei de-a XI-a sesiuni prezidate de Nicolae Titulescu; raport asupra bibliotecilor publice din Ungaria, raport pe marginea

... par un et cetera
 : Chacun fait ce
travail. Me, leudun
 Titulescu

diferendului dintre Etiopia și Italia; un memorandum despre rolul Societății Națiunilor în acordarea unui împrumut pentru dezvoltarea învățământului; tăieturi din ziare care privesc activitatea lui Nicolae Titulescu în cadrul Societății Națiunilor; buletine de presă ș.a.

Partea structurală „Mica înțelegere” are trei unități arhivistice cu tăieturi din presă referitoare la conferințele acestui organism zonal.

Capitolul „Institutul Internațional de Cooperare Intelectuală” este format din rapoarte de activitate și programe de lucru.

25 de dosare sunt formate din rapoarte și note diplomatice, între care nota încheiată la Petersburg în 1913 între ambasadorii Germaniei, Angliei, Austro-Ungariei, Italiei și Franței, referitoare la diferendul dintre România și Bulgaria asupra frontierei lor din Dobrogea; instrucțiunile Comisiei de evacuare privind obligațiile escortei care însoțește valorile, documentele de bancă și cerealele trimise la Moscova în 1915; o notă conținând condițiile Păcii de la București din 1918; un raport al delegației române la Conferința de Pace de la Paris - 1920, referitor la pagubele de război suferite de România; situația datoriilor de război ale României și altor state către S.U.A.; dări de seamă ale Direcției Presei și Propagandei din Ministerul de Externe referitoare la minoritățile bulgară, turcă, tătară, ruteană și rusă.

În „Manuscrise, conferințe, cursuri” sunt grupate discursuri electorale ale creatorului fondului; o scrisoare a aceluiași către Take Ionescu pe marginea relațiilor României cu Rusia Sovietică; studii despre atitudinea Societății Națiunilor față de problema minorităților din România; conferințele lui Nicolae Titulescu asupra organizării și dinamicii păcii, asupra revizionismului și terorismului; un studiu despre dreptul civil; note de la cursuri de drept ș.a.

Secțiunea „Lucrări ale altor persoane” reunește o *Schiță a situației politice din Basarabia* de Nicolae Ottescu; *Chestiunea reparațiilor și planul Dawes* de Savel Rădulescu; studiile unui anume <Tințoreanu> asupra organizării explorărilor petroliere și raționalizării extracției de petrol.

Partea structurală cea mai întinsă este „Correspondența”: studenți români în Anglia îi cer ministrului de externe valută; D. N. Ciotori de la Legația României din Londra scrie despre demersurile făcute în vederea obținerii unui împrumut de stat; Constantind Diamandi descrie în 1922 succesele lui Vintilă Brătianu la Londra; Robert Greg de la Legația Marii Britanii la București justifică distrugerea terenurilor petrolifere românești de către Aliați în 1916 prin temerea acestora că respectivele terenuri vor cădea în mâinile germanilor; Take Ionescu îl felicită pe Nicolae Titulescu pentru succesele sale în domeniul finanțelor; Virgil Madgearu îl roagă să susțină o prelegere la Institutul Social Român; Emil Panaitescu îl invită la inaugurarea noii clădiri a Școlii Românești din Roma; Savel Rădulescu îi trimite rapoarte asupra evenimentelor politice din România; soția generalului Alexandru Socec îl roagă pe Nicolae Titulescu, în 1918, să intervină pentru grațierea soțului ei; James F. Somerville îi face o dare de seamă asupra activității prințului Nicolae aflat la studii în Anglia; Vasile Stoica, ministru la Sofia, scrie despre amenajarea legației; Elena Văcărescu – despre probleme politice și culturale.

Între numele semnatarilor scrisorilor adresate soției lui Nicolae Titulescu, Ecaterina, le găsim pe cele ale lui D. N. Ciotori, Ella Davis (secretara particulară a reginei Maria), N. Raicoviceanu și Savel Rădulescu.

Ultimele două partide sunt rezervate părinților lui Nicolae Titulescu, Ion și Maria Titulescu, și altor rude.

Semnarea acordului cu Statele Unite privind datoriile de război ale României (1925)

O preluare ulterioară reușește fotocopia scrisorii lui N. Iorga adresate regelui Carol II, cu motivele refuzului său de a fi prim-ministru; fotocopia textului radiodifuzat cu ocazia alegerii lui Nicolae Titulescu ca membru al Academiei Române; un raport asupra falsificării bancnotelor franceze în Ungaria; date despre Ella Davis; memoriul lui Nicolae Titulescu asupra finanțelor României între 1916 și 1918; fotografii cu Nicolae Titulescu și alți oameni politici și copia testamentului marelui diplomat.

Cele 370 de dosare oferă informații bogate despre activitatea și relațiile nenumărate ale lui Nicolae Titulescu, viața privată cu necazurile și bucuriile ei, care îl aduce pe omul neobișnuit printre oameni obișnuiți.